

Stadsbyggnadsförvaltningen
Undersökning

Datum
2026-04-20

Diarienummer
PBN 2024-002575

Handläggare
Camilla Björk

Undersökning om betydande miljöpåverkan för Detaljplan för Järnvägsstation, museijärnväg

Bakgrund

När en ny detaljplan tas fram, eller en befintlig detaljplan ändras, ska kommunen ta ställning till om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. För att ta reda på det, ska i princip alla¹ förslag till detaljplaner, eller ändringar i befintliga detaljplaner, genomgå en så kallad undersökning, enligt plan- och bygglagens 5 kapitel 11 a § och 6 kapitel 1 § miljöbalken.

I det fall detaljplanen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Miljöbedömningen utgör själva processen, som löper parallellt med planarbetet, med syfte att ge inspel kring möjliga anpassningar av planen, införande av planbestämmelser eller andra åtgärder som behövs för att minimera miljöpåverkan.

Syfte

Enligt 6 kapitel 1 § miljöbalken (MB) är det övergripande syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Detta dokument syftar till att, i inledning av planprocessen, bedöma och dokumentera planens potentiella miljöpåverkan. Om undersökningen kommer fram till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömas och en MKB ska upprättas. Undersökningen utgör också underlag för avgränsning av miljöaspekter i MKB:n, i det fall beslut om betydande miljöpåverkan tas.

Undersökningen används också för att avgränsa vilka typer av miljöpåverkan som behöver beskrivas och hanteras vidare, även om planens genomförande inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan.

¹ Undantaget gäller om detaljplanen endast är till för att tillgodose totalförsvarets eller räddningstjänstens behov.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

I miljöbedömningsförordningen § 5 anges vilka omständigheter som kommunen ska utgå från vid undersökningen av om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan på miljön, hälsan, hushållning med mark, vatten och andra resurser. Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat. Kommunen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Nedan ges några exempel på förutsättningar som kan bidra till betydande miljöpåverkan:

- Risk för negativ påverkan på riksintressen (Natura 2000/Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv med mera)
- Risk för negativ påverkan på skyddade arter
- Risk för stor negativ påverkan på grundvatten
- Förorenad mark i kombination med risk för översvämning

Viktigt att poängtera är dock att det är den totala sammanvägningen av miljöpåverkan som ligger till grund för beslut om betydande miljöpåverkan. Även om ingen stor påverkan inom någon av ovanstående punkter skulle identifieras, kan en liten påverkan inom många aspekter ge en sammantaget stor påverkan, och därför resultera i betydande miljöpåverkan och behov av MKB.

Om förslaget till detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga större och särskilt komplexa projekt, kallas de för MKB-projekt, se plan- och bygglagen 4 kapitlet 34 §. Ett MKB-projekt är ett projekt som enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska miljöbedömas i en detaljplaneprocess där aspekterna i miljöbedömningsförordningen § 10-13 belyses. Exempel på MKB-projekt är till exempel ett industriområde, ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller spårväg. För fler exempel, se Boverkets webbsida.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att de mer omfattande kriterierna som listas i 10 § MBF behöver beaktas då planområdet inte kommer tas i anspråk för åtgärder som listas i PBL 4 kap 34 § andra stycket. Stadsbyggnadsförvaltningen anser, med hänsyn till detaljplanens omfattning, lokalisering och bedömda miljöpåverkan, att förslaget till detaljplan inte är ett så kallat ”annat stadsbyggnadsprojekt”.

Undersökningens tre delar

Enligt 6 kapitlet 6 § miljöbalken innebär undersökningen att kommunen identifierar omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan i början av planprocessen. Denna del av undersökningen görs i detta dokument.

Därefter, i undersökningens andra del, samråder kommunen i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

Enligt 6 kapitlet 7 § miljöbalken ska kommunen, när undersökningen är genomförd, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet, som utgör undersökningens tredje del, ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening.

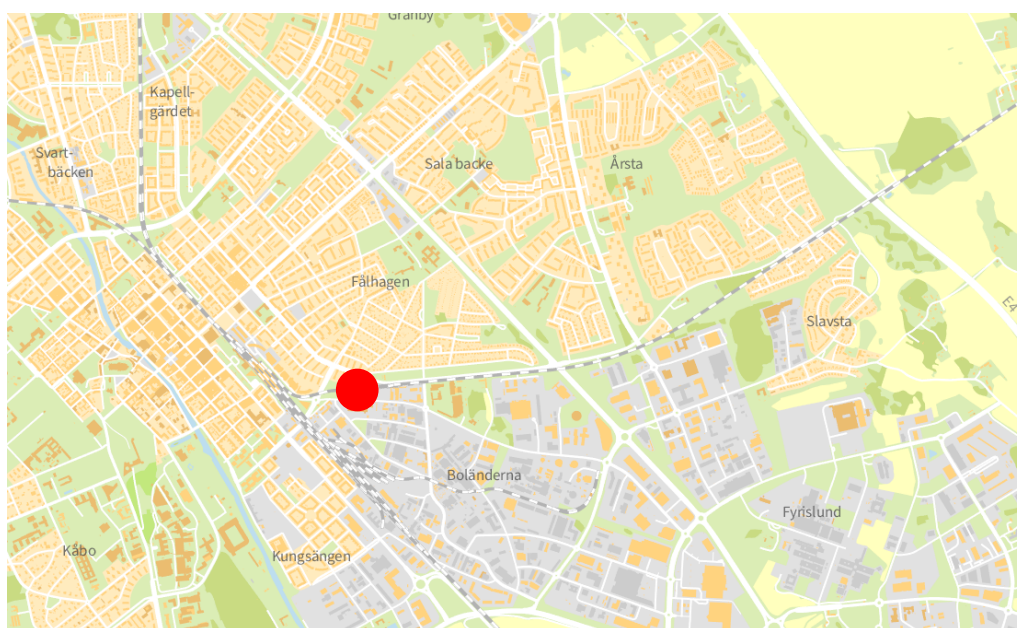
Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Enligt 6 kapitlet 8 § miljöbalken får beslutet om huruvida genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan

antas medföra en betydande miljöpåverkan inte överklagas. Däremot kan kommunen i ett senare skede göra en annan bedömning.

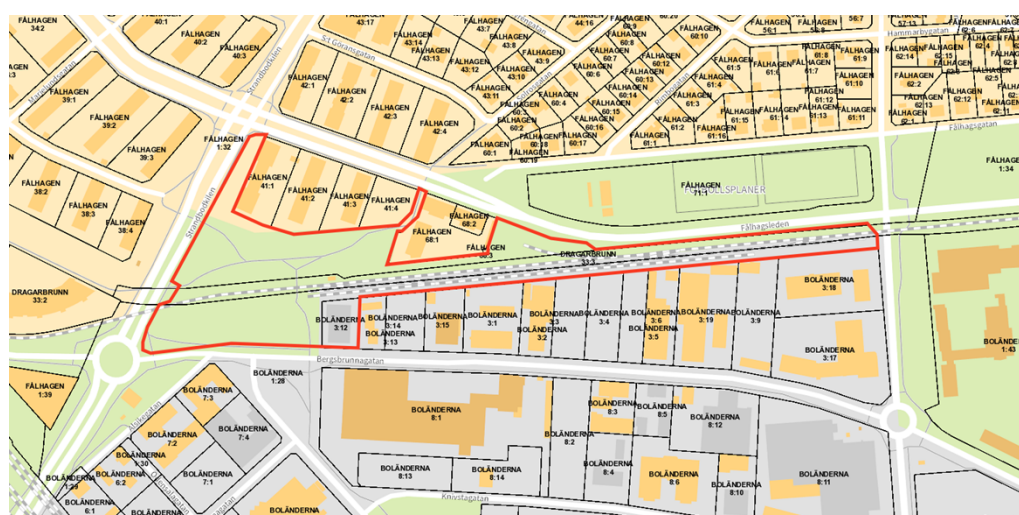
Planuppdraget

Museijärnvägens station behöver flyttas i och med Trafikverkets 4- spårutbyggnad vid Uppsala C. Kommunen har påbörjat ett arbete med att ta fram en ny järnvägsplan för den nya placeringen vid Bergsbrunnaparken. Järnvägsplanen omfattar ett nytt stationsläge vid Bergsbrunnaparken med en utbyggnad av den befintliga driftbangården. Det handlar bland annat om att de befintliga spårens läge behöver justeras utifrån tillkommande plattformar och att spåren förlängs cirka 40 meter in i Bergsbrunnaparken. Järnvägsplanen omfattar inte det planerade stationshuset. Utformning och placering av det planerade stationshuset kommer därför enbart hanteras i detaljplanen och en ny byggrätt för stationsbyggnaden behöver tillskapas i anslutning till järnvägsanläggningen.

Enligt lagen om byggande av järnväg(1995:1649), får en järnvägsplan inte strida mot detaljplanen för samma område och de berörda detaljplanerna måste därför ändras för att möjliggöra en flytt av stationen.

Figur 1. Planområdets läge vid Bergsbrunnaparken sydöst om Uppsala C

Figur 2. Detaljplanens utredningsområde

Figur 3. Planerat spårområdet och föreslagen plattformslösning i förhållande till järnvägsplanens utredningsområde (Rejlers)

Planförslaget innebär en förändrad markanvändning då:

- En mindre del av Bergsbrunnsparken som är planlagd som parkmark planeras omvandlas till järnvägsområde för tillkommande spår och plattformar.
- En del av järnvägsanläggningen som löper genom Bergsbrunnsparken mot Uppsala C avses att rivas och planeras omvandlas till parkmark.
- Den del som i gällande plan anges som industriändamål planeras med byggrätt för järnvägsändamål för stationsbyggnad med tillhörande angöringsmöjligheter.

Planförslaget innebär en ökad exploateringsgrad: Nej

Är föreslagen markanvändning förenlig med gällande översiktsplan:² Ja

Planförslaget ingår i planprogram, fördjupad översiktsplan eller liknande, där miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning redan genomförts: Nej

Inom ramen för arbetet med järnvägsplanen har ett samråd hållits med länsstyrelsen med avseende på betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen har beslutat om att järnvägsplanen inte antas medföra betydande miljöpåverkan enligt 2 kap. 4 § första stycket lag (1995:1649) om byggande av järnväg (Lst Dnr 7314-2024).

² Detta är kopplat till Miljöbalkens kapitel 3: "Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, 1 § Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företrädare ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning".

Bedömning av betydande miljöpåverkan enligt Miljöbedömningsförordningen

Nedan redovisas kommunens bedömning av betydande miljöpåverkan genom en beskrivning av planen och platsen, samt bedömning av påverkan. Utgångspunkten är bedömningskriterierna i 5 § miljöbedömningsförordningen 2017:966. Bedömningarna är preliminära och ny kunskap som tillförs planarbetet kan innebära att de behöver omvärderas.

Planen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 1, a-d

I vilken utsträckning detaljplanen, programmet eller ändringen:	Kommentar
a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftförhållanden eller genom att fördela resurser	När järnvägsanläggningen byggs ut vid Uppsala C ianspråk tas mark där Lennabanan har sin stationsbyggnad med tillhörande angöring och som därmed behöver flyttas. Detaljplanen är en förutsättning för att järnvägsplanen för ett nytt stationsläge för Lennakatten ska kunna fastslås samt att museijärnvägens verksamhet ska kunna fortgå.
b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför	Detaljplanen bidrar till att kunna genomföra järnvägsplanen. Detaljplanens miljöeffekter bedöms inte påverka effekterna av andra planer eller program i närområdet.
c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller	Valet av lokalisering för det nya stationsläget vid Bergsbrunnsparken har huvudsakligen baserats på möjligheten att nyttja den befintliga driftbangården samt närheten till Uppsala C med tillgång till kollektivtrafik, service mm.
d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen	Ja, behov av tillstånd dispenser och anmälan enligt miljöbalken ska utredas under planarbetet.

Slutsats gällande förändringar i samband med planen:

Syftet med planen är att möjliggöra en flytt av Lennakattens station och stationsbyggnad då nuvarande placering vid Uppsala C förhindras på grund av järnvägens utbyggnad till 4- spår. Detaljplanen ska också möjliggöra att järnvägsplanen för *Nytt stationsläge Lennakatten* kan fastställas.

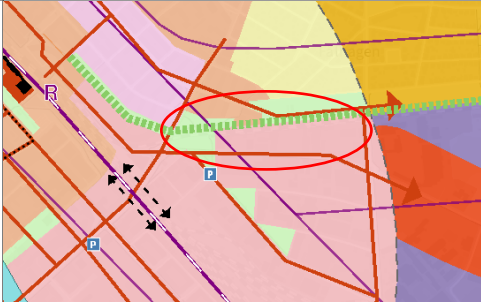

Platsen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 2, 8, 9.

2: Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen

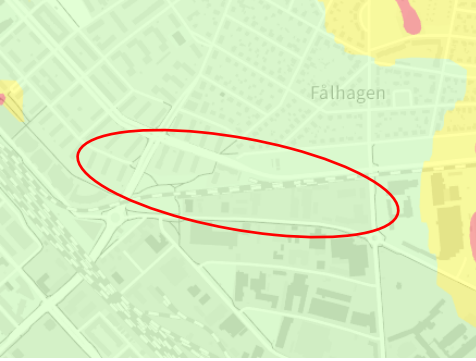
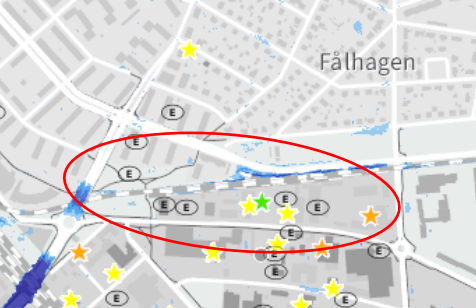
8: Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen.

9: Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Fråga	Ja/Nej/Eventuell ³	Kommentar
<p>Berörs platsen av ställningstaganden kring mark- och vattenanvändning i ÖP 2016 angående: Dagvattenstråk Grönt stråk Viktigt grundvattenavsnitt Stort naturområde Grönområde Vattenförekomster vattendrag Vattenförekomster (sjöar, vattendrag)?</p>	Ja	 <p>I ÖP 2016 anges markanvändningen som parker och grönområden, grönt stråk, kollektivstråk järnväg och nya stadskvarter i innerstaden.</p> <p>I kommunens planeringsstrategi anges att Lennabanans station får en ny placering vid Bergsbrunnsparken i och med utbyggnaden av Uppsala C.</p>
<p>Berörs platsen av särskilda mark- och vattenområden av riksintressen enligt miljöbalkens kap 3 och 4?</p>	Ja	 <p>Delar av planområdet ingår i riksintresse för kulturmiljövård för Uppsala stad (C40A) med beskrivningen, stad starkt präglad av centralmakt, kyrka och lärdomsinstitutioner från medeltid till idag.</p> <p>Planområdet omfattas också i sin helhet av riksintresse för totalförsvaret, stoppområde för höga objekt.</p>

³ Välj alternativet eventuellt ifall ytterligare utredning krävs för att besvara frågan

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
		Detaljplanen bedöms inte påverka aktuella riksintressen negativt.
Berörs platsen av näringar av nationell betydelse såsom jordbruksmark och skogsmark för produktionsskog?	Nej	
Berörs platsen av skyddade områden enligt miljöbalkens kap 7 och 8?	Ja	<p>Norr om driftbangården vid gång- och cykelövergången finns en allé av lönn och lind som omfattas av det generella biotopskyddet.</p> <p>Alléträden kan komma att beröras vid nybyggnad av plattformar vid föreslaget stationsläge. I det fall allén berörs av planförslaget krävs dispens för åtgärden, vilket hanteras inom ramen för järnvägsplanen.</p> <p>Planområdet ligger inom ett vattenskyddsområdes yttre zon. Vattenskyddsföreskrifterna för området ska följas.</p>
Finns högt klassade naturvärdesobjekt i naturvärdesinventering (klass 1 och 2) inom eller i närheten av planområdet?	Nej	Se ovan med avseende på allé.
Finns skyddade arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet?	Eventuellt	 <p>Grönfink (Starkt hotad) Björktrast (Nära hotad) Tornseglare (Starkt hotad) Skumticka (Nära hotad) Igelkott (Nära hotad)</p> <p>Det finns inga uppgifter om eventuella bon och häckningsplatser inom utredningsområdet.</p>

Fråga	Ja/Nej/Eventuell t ³	Kommentar
		En trädinventering inklusive en inventering av rödlistade arter pågår för att utröna eventuell förekomst av skyddade arter.
Berörs platsen av Uppsala kommuns känslighetsklassade områden för grundvatten . Om ja, ange känslighetsklass.	Ja	 <p>Låg känslighet.</p>
Finns byggnad eller anläggning som är skyddad som byggnadsminne eller finns fornlämning enligt kulturmiljölagen (1988:950) inom området?	Nej	
Finns risker på platsen som behöver särskild hänsyn? Behövs särskilda utredningar, undersökningar skyddsavstånd med mera?	Ja	 <p>Risker som utretts / utreds: - Förorenad mark - Översvämning vid skyfall - Skyddsavstånd järnväg - Luftkvalitet</p>

Slutsats gällande skyddsvärden, känslighet, regleringar och risker som tillhör platsen:

Planläggningen berör flertalet av aspekterna ovan vilka ska beaktas och hanteras inom planprocessen och utformningen av detaljplanen. Det kommer tas fram utredningar för att redogöra för platsens förutsättningar samt för att pröva planförslagets påverkan på dessa.

Påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 3, 6.

3: de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

6: miljöeffekternas omfattning

Påverkan på miljön och människors hälsa vid genomförande av planen;

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
<p>Finns risk för påverkan på naturvärden, gröna värden / kilar, biologisk mångfald, växt- och djurliv?</p>		<p>Kanske, Bergsbrunnaparken är en viktig grön kil i tätbebyggd miljö, med ekologiskt och rekreativt värde. Vissa träd kan påverkas av järnvägsplanens spårutbyggnad och nya perronger, men området med rivna spår ska omvandlas till park. Alla fällda träd planeras att ersättas. Trädinventering och kartläggning av rödlistade arter pågår, och behov av skyddsåtgärder kommer hanteras i planen.</p>	
<p>Finns risk för påverkan på rekreation och friluftsliv?</p>	<p>Nej, Järnvägsplanen kan påverka Bergsbrunnaparkens rekreations- och grönområde, medan området med rivna spår dock planeras bli parkmark. Sammantaget betyder det att ianspråkstagandet av Bergsbrunnaparken bara marginellt ökar.</p>		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på kulturmiljövärden ?	Nej, museijärnvägen Lennakatten och miljöerna längs järnvägssträckan utgör ett kommunalt kulturmiljöintresse. Detaljplanen säkerställer att Lennakattens verksamhet kan fortgå. Detaljplanen bedöms inte påverka riksintresset för kulturmiljövård.		
Finns risk för påverkan på landskapsbild / stadsbild ?	Nej, parkmiljön förändras i och med en flytt av Lennakattens station men stadsbilden bedöms inte påverkas negativt. Området korsas redan idag av järnvägsanläggningen och parken har besökare/passeraande i form av både gående och cyklister.		
Finns risk för påverkan på grundvatten – att miljö kvalitetsnormer inte kan följas eller att riktvärden överskrids?	Planområdet ligger inom låg känslighet. Vid behov kan förorenad mark komma att saneras.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på ytvatten - att miljö kvalitetsnormer inte kan följas, eller att riktvärden överskrids?	Nej, detaljplanen medför ingen förändring av föroreningsbelastning jämfört med dagens markanvändning. En dagvattenutredning ska genomföras och eventuella skyddsåtgärder föreslås så att miljö kvalitetsnormerna för ytvatten följs och att riktvärdena inte överskrids.		
Finns risk för människors hälsa eller miljö kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande översvämning och skyfall	Nej, planområdet bedöms inte riskera att översvämmas i framtiden. En dagvattenutredning som inkluderar plan för skyfallshantering ska utföras inom ramen för planarbetet.		
Finns risk för människors hälsa eller miljö kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande instabilitet, sättningar, erosion, ras och skred	Nej, en geoteknisk undersökning kommer att tas fram för planområdet men det bedöms inte föreligga några risker.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande förorenad mark		Kanske, då två MIFO-objekt är lokaliserade i närheten av planområdet och det sedan 1960-talet bedrivits järnvägsverksamhet i området. En miljöteknisk markundersökning ska utföras och förslag på omfattning av eventuell efterbehandling föreslås.	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande utsläpp	Nej, planen möjliggör inte användningar som förknippas med utsläpp av hälsoskadliga ämnen.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande explosion	Nej. Det planeras inte för någon stadigvarande vistelse inom planområdet.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande strålning till exempel elektromagnetiska fält från järnväg, elnätsstationer, kraftledning.	Nej, järnvägen är olektrifierad.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av buller från väg, järnväg, verksamheter, flygtrafik med mera (Miljökvalitetsnormer buller).		Kanske, en bullerutredning ska tas fram inom ramen för järnvägsplanen för att utröna eventuell bullerpåverkan.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av vibrationer från tung trafik, järnväg med mera.		Kanske, eventuell påverkan ska studeras inom ramen för järnvägsplanen.	
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av försämrad luftkvalitet (Miljökvalitetsnormer luft)		Kanske, eventuell påverkan på luftkvaliteten ska studeras inom ramen för järnvägsplanen.	
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av djurhållning på grund av risk för allergener (närhet till stall, beteshagar med mera)	Nej		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av ljusförorening från belysningsmaster vid verksamheter eller evenemangsplatser med mera.	Nej		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av lukt från avloppsreningsverk, pumpstation med mera.	Nej		
Finns risk för klimatpåverkan på grund av ökade utsläpp av växthusgaser, kopplat till förändrad markanvändning?	Nej		

Sammanvägning av påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 4, 5.

4: I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

5: Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
Är det sannolikt att negativa miljöeffekter uppkommer på miljö, klimat, hälsa eller hushållning med mark, vatten eller andra naturresurser?	Nej	De miljöaspekter som främst bedöms beröras av planen är luftkvalitet, naturmiljö (parkmark) samt buller och vibrationer. Ett genomförande av detaljplanen bedöms dock inte medföra några negativa miljöeffekter då påverkan anses vara marginell.
Är miljöeffekterna bestående, det vill säga icke reversibla?	Nej	Detaljplanen bedöms inte ge upphov till permanenta negativa miljöeffekter.
Kan ett genomförande av planen medföra att förebyggande åtgärder eller kompensationsåtgärder behöver vidtas?	Nej	I det fall skyddade arter påträffas under planarbetet kan förslag på skyddsåtgärder komma att hanteras i planen.
Kan ett genomförande av planen som helhet, tillsammans med förväntad utveckling i omgivningen ⁴ , ge upphov till kumulativa negativa effekter ⁵ på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra naturresurser?	Nej	Detaljplanen ingår i den pågående utvecklingen av Främre Boländerna, från lågexploaterat industriområde till en del av innerstaden.

⁴ Som styrs av andra planer och program

⁵ Kumulativ negativ effekt = flera mindre effekter som kan ge stora negativa effekter utan att de var för sig behöver innebära betydande miljöpåverkan

Samlad bedömning

De förväntade miljöeffekterna vid ett genomförande av detaljplanen bedöms vara relativt begränsade. De miljöaspekter som främst bedöms beröras av planen är luftkvalitet, naturmiljö (parkmark) samt buller och vibrationer.

Det nya stationsläget innebär att parkmark tas i anspråk för att ge plats till järnvägsanläggningen. Samtidigt kommer rivningen av delar av den nuvarande spåranläggningen skapa förutsättningar för att binda samman Bergsbrunnsparkens olika delar norr och söder om nuvarande spåranläggning. Varje träd som fälls ska ersättas med ett nytt träd. Inom ramen för järnvägsplanen pågår en trädinventering som också innehåller en inventering av rödlistade arter. Eventuellt behov av skyddsåtgärder hanteras i järnvägsplanen. Vidare utredningar krävs för att undersöka påverkan på luftkvalitet samt buller och vibrationer. Detta sker inom ramen för järnvägsplanen.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ett genomförande av detaljplan för Järnvägsstation, museijärnväg inte kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. Därmed behöver en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kapitlet inte genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen